

ВИСНОВОК
Міністерства юстиції України
за результатами правової експертизи проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення
процедури визначення рівня володіння українською мовою»

Загальна підсумкова оцінка: відповідний із зауваженнями щодо вимог нормопроєктувальної техніки.

Розробник

Міністерство освіти і науки України.

Правові підстави прийняття (схвалення) акта

Частина перша статті 93 Конституції України.

Антикорупційна експертиза

Проект Закону не містить корупціогенних факторів.

Оцінка відповідності проєкту акта законодавства Конституції та законам України, іншим актам законодавства

Відповідний (чек-лист 1).

Оцінка відповідності проєкту акта законодавства принципу недискримінації (антидискримінаційна експертиза)

Відповідний (чек-лист 2).

Оцінка відповідності проєкту акта законодавства вимогам нормопроєктувальної техніки

Невідповідний (чек-лист 3).

Оцінка відповідності проєкту акта законодавства принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

Відповідний (чек-лист 4).

Оцінка відповідності проєкту міжнародного договору України, який пропонується схвалити (підписати) згідно з проєктом акта законодавства, Конституції та законам України

Проект Закону не є проєктом акта законодавства, яким пропонується схвалення (підписання) проєкту міжнародного договору України (чек-лист 5).

Правову експертизу проведено

Управління конституційного та адміністративного законодавства Департаменту публічного права.

**Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України –
Міністр юстиції України**

Ольга СТЕФАНІШИНА

Лідія Нефедова 271 15 74, (067) 290 18 55
Ярослав Козаченко 271 15 50, (068) 972 62 17

СЕД АСКОД
Міністерство юстиції України
№ 53650/54670-26-25/7.1.5 від 14.04.2025
Підписувач Стефанішина Ольга Віталіївна
Сертифікат 382367105294AF9704000000C3152B017D0FD302
Дійсний з 06.09.2024 17:30:53 по 06.09.2026 17:30:53

Оцінка відповідності проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури визначення рівня володіння українською мовою» Конституції та законам України, іншим актам законодавства

Підсумкова оцінка: відповідний.

Критерії оцінки:

1	<i>Проект акта відповідає Конституції України</i>	так
2	<i>Проект акта відповідає чинним міжнародним договорам України, стандартам Ради Європи у сфері демократії, верховенства права та прав людини, положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод з урахуванням практики Європейського суду з прав людини</i>	так
3	<i>Проект акта відповідає законам України / узгоджується із законами України</i>	так
4	<i>Проект акта відповідає актам Президента України / узгоджується із актами Президента України</i>	так
5	<i>Проект акта узгоджується з актами такої ж юридичної сили</i>	так
6	6.1. Проектом Закону пропонується внести зміни у Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», доповнивши перелік осіб, які зобов'язані володіти українською мовою як державною та застосовувати її під час виконання службових обов'язків (пункт 1 частини першої статті 9 Закону), народними депутатами України. При цьому згідно із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» володіти державною мовою зобов'язані особи, які претендують на обрання чи призначення на відповідні посади. Рівень володіння державною мовою засвідчується державним сертифікатом про рівень володіння державною мовою, що видається Національною комісією зі стандартів державної мови (частина друга статті 9, частина друга статті 10 Закону). У зв'язку з викладеним слід звернути увагу, що кваліфікаційні вимоги до народних депутатів України визначено Конституцією України. Відповідно до частини другої статті 76 Конституції України народним депутатом України може бути обрано громадянина України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років. Відповідні положення передбачено також Виборчим кодексом України (частина перша статті 134). 6.2. Запропонованою редакцією частини шостої статті 48¹ Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (підпункт 7 пункту 5 розділу I проєкту Закону) передбачається, що «Фінансування діяльності щодо створення, формування та ведення Реєстру державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною (Реєстру УМІ) здійснюється за кошти: державного бюджету; грантів та іншої міжнародної донорської допомоги; інших джерел, не заборонених законодавством. Фінансовими джерелами створення програмно-технічних засобів Реєстру УМІ є: державний бюджет; міжнародна матеріально-технічна допомога; інші джерела, не заборонені законодавством». До цього зазначаємо, що національне законодавство не оперує поняттями «міжнародна донорська допомога» та «міжнародна матеріально-технічна допомога». При формуванні остаточної позиції в частині наведених вище понять слід враховувати позицію Секретаріату Кабінету Міністрів України, який є координатором діяльності,	

	пов'язаної із залученням міжнародної технічної допомоги, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги». 6.3. Проектом Закону, зокрема, пропонуються зміни до законів України «Про громадянство України» та «Про державну службу». Відповідно до абзацу першого пункту 5 § 33 глави 2 розділу 4, абзацу першого пункту 1 § 70 глави 2 розділу 6 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950, проект Закону підлягає обов'язковому погодженню з усіма заінтересованими органами, зокрема з <i>Міністерством внутрішніх справ України</i> (головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики, зокрема, у сфері громадянства (пункт 1 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 878)) та <i>Національним агентством України з питань державної служби</i> (центральный орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (пункт 1 Положення про Національне агентство України з питань державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 500)). Крім того, згідно з частинами першими статей 4 та 23 Закону України «Про захист персональних даних» суб'єктом відносин, пов'язаних із персональними даними, є зокрема, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, одним із повноважень якого є звернення з пропозиціями до Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо прийняття або внесення змін до нормативно-правових актів з питань захисту персональних даних. Враховуючи викладене, проект Закону підлягає обов'язковому погодженню <i>Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини</i>
--	---

Чек-лист 2

Оцінка відповідності проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури визначення рівня володіння українською мовою» принципу недискримінації (антидискримінаційна експертиза)

Підсумкова оцінка: відповідний.

Критерії оцінки:

1	<i>При підготовці проекту акта:</i>	
1.1	забезпечено відсутність положень, які створюють ситуацію, за якої особа та/або група осіб за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними ознаками,	так

	іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановлений Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними	
1.2	забезпечено відсутність положень щодо дискримінації з боку державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, юридичних осіб публічного та приватного права, а також фізичних осіб у формі: прямої дискримінації; непрямої дискримінації; підбурювання до дискримінації; пособиництва у дискримінації; утиску	так
1.3	дотримано принципу недискримінації у сфері громадсько-політичної діяльності; державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; правосуддя; трудових відносин, у тому числі застосування роботодавцем принципу розумного пристосування; охорони здоров'я; освіти; соціального захисту; житлових відносин; доступу до товарів і послуг; інших сферах суспільних відносин, а саме – забезпечено: рівність прав і свобод осіб та/або груп осіб; рівність перед законом осіб та/або груп осіб; повагу до гідності кожної людини; рівні можливості осіб та/або груп осіб	так
2	<i>Запропоновані проектом акта позитивні дії мають правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної чи фактичної нерівності у можливостях для особи та/або групи осіб реалізовувати на рівних підставах права і свободи, надані їм Конституцією і законами України</i>	так
3	<i>Внаслідок прийняття акта неможливе в короткостроковій або довгостроковій перспективі погіршення/ послаблення: забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб; забезпечення рівності перед законом осіб та/або груп осіб; поваги до гідності кожної людини; забезпечення рівних можливостей осіб та/або груп осіб</i>	так

Чек-лист 3

Оцінка відповідності проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури визначення рівня володіння українською мовою» вимогам нормопроєктувальної техніки

Підсумкова оцінка: невідповідний.

Критерії оцінки:

1	<i>Проект акта відповідає вимогам нормопроєктувальної техніки</i>	ні
---	---	----

1.1	чи відповідає назва проєкту акта його змісту	
1.2	чи відповідає проєкт акта вимогам щодо виду нормативно-правового акта	
1.3	чи дотримано вимог щодо вичерпності охоплення кола питань, що належать до предмета правового регулювання проєкту акта	
1.4	чи не виходить зміст проєкту акта за межі предмета його правового регулювання	
1.5	чи дотримано вимог щодо зменшення до мінімуму кількості актів з одного питання	
1.6	чи дотримано вимог щодо неприпустимості повтору нормативних положень, визначених раніше прийнятими актами	
1.7	чи дотримано вимог щодо узгодженості положень проєкту акта з актами законодавства	ні
1.8	чи дотримано вимог щодо внесення змін до актів законодавства, визнання їх такими, що втратили чинність, або скасування	
1.9	чи дотримано вимог правил нормопроєктувальної техніки щодо посилань на інші акти законодавства	
1.10	чи дотримано вимог щодо написання найменувань органів державної влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій	
1.11	чи дотримано вимог щодо зазначення джерел опублікування актів законодавства	
1.12	чи є проєкт акта логічно послідовним з точки зору викладу тексту акта	
1.13	чи дотримано вимог щодо взаємозв'язку нормативних положень та структури проєкту акта	
1.14	чи дотримано вимог щодо належної ясності викладу, точності, лаконічності та доступності мови проєкту акта	
1.15	чи дотримано вимог щодо неприпустимості в проєкті акта суперечності смислового плану	
1.16	чи дотримано вимог щодо термінології нормативно-правового акта	ні
1.17	чи дотримано вимог стосовно стилю і викладу тексту проєкту акта	ні
1.18	чи дотримано вимог щодо правил застосування слів іноземного походження	
1.19	чи дотримано вимог щодо відсутності в проєкті акта значної кількості винятків із загальних правил	
1.20	чи дотримано інших вимог нормопроєктувальної техніки	ні

Обґрунтування зазначених невідповідностей (неузгодженостей):

№ з/п	Положення проекту акта	Обґрунтування невідповідності (неузгодженості)	Пропозиція щодо усунення невідповідностей (неузгодженостей)
1 (1.20)	Проектом Закону передбачається викласти у новій редакції статтю 48 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі - Закон) та передбачити, що складання іспиту на рівень володіння українською мовою для громадян України є безоплатним. <i>Розмір плати за складання іспиту на рівень володіння українською мовою для іноземців та осіб без громадянства визначає Кабінет Міністрів України</i> (підпункт 6 пункту 5 розділу I проекту Закону)	З метою забезпечення принципу юридичної визначеності вважаємо, що проектом Закону має бути забезпечений однаковий підхід до регулювання типових суспільних відносин, а саме - розмір плати за складання іспиту на рівень володіння українською мовою для іноземців та осіб без громадянства <i>слід визначати на рівні Закону</i>, так, як це передбачено при складанні іспиту на рівень володіння українською мовою для громадян України	Проект Закону потребує відповідного доопрацювання
2 (1.7)	Проектом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», доповнивши його новою статтею 48¹, у якій врегульовуються питання «анулювання державного сертифіката» (підпункт 7 пункту 5 розділу I проекту Закону)	У проекті Закону слід використовувати термінологію, передбачену Законом України «Про адміністративну процедуру» (зокрема глави 2 «Чинність та припинення дії адміністративного акта»)	Проект Закону потребує відповідного доопрацювання
3 (1.16)	Підпунктом 5 пункту 5 розділу I проекту Закону передбачається використання формулювання «Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною (далі – Реєстр)». Підпунктом 7 пункту 5 проекту Закону пропонується використання формулювання «Реєстр	Проект Закону в частині використання у наведених формулюваннях різноскорочення «(далі – Реєстр)» та «(далі – Реєстр УМІ)» для одного й того ж поняття «Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною» не відповідає вимогам нормопроєктувальної техніки щодо єдності та уніфікованості термінології.	Проект Закону потребує відповідного доопрацювання

	державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною (далі – Реєстр УМІ)»	Враховуючи викладене, необхідним є визначення у нормах проекту Закону єдиної скороченої назви Реєстру шляхом обрання одного з наведених скорочень	
4 (1.7)	Підпунктом 7 пункту 5 розділу I проекту Закону пропонується доповнити Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» новою статтею 48¹, яка має назву «Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною», відповідно до частини першої якої Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною (далі – Реєстр УМІ) – це автоматизована інформаційна система, яка забезпечує збирання, накопичення, захист, облік, зберігання, відображення, оброблення, пошук та надання інформації про видані та/або анульовані державні сертифікати про рівень володіння українською мовою як іноземною і взаємодіє з інформаційно-комунікаційною системою «Іспитова система для визначення рівня володіння українською мовою як іноземною. До проекту Закону в цілому в частині застосування Реєстру державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною	До проекту Закону в цілому в частині застосування Реєстру державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною, слід зазначити, що правові, організаційні і фінансові засади створення та функціонування публічних електронних реєстрів визначає Закон України «Про публічні електронні реєстри», відповідно до частини першої статті 1 якого дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у сфері публічних електронних реєстрів під час створення, ведення, взаємодії, адміністрування, перетворення, модифікації та припинення публічних електронних реєстрів. Пунктом 12 частини першої статті 2 вказаного Закону встановлено, що публічний електронний реєстр (реєстр, кадастр, реєстр тощо) – це інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення реєстрових даних та надання реєстрової інформації. Тобто вказаний Закон визначає реєстр як інформаційно-комунікаційну систему. Крім того, відповідно до частини третьої статті 4 Закону України «Про публічні електронні реєстри» виключно законом або іншим актом законодавства, згідно з яким створений реєстр, визначаються відомості, зазначені у частині другій статті 26 цього Закону. З огляду на те, що Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння українською мовою як іноземною передбачається запровадити	Проект Закону потребує приведення у відповідність до вимог Закону України «Про публічні електронні реєстри»

		Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» шляхом внесення відповідних змін, відомості, зазначені у частині другій статті 26 Закону України «Про публічні електронні реєстри», мають бути предметом Закону, яким він створений. Водночас проведений аналіз проєкту Закону не виявив у ньому всіх необхідних відомостей, які мають визначатись стосовно вказаного Реєстру відповідно до вимог частини другої статті 26 Закону України «Про публічні електронні реєстри», а саме, зокрема, пунктів 5, 6, 15, 20, 21, що не забезпечує завершеності механізму правового регулювання та дотримання вимог зазначеного Закону	
5 (1.7)	Частинами чотирнадцятою, п'ятнадцятою статті 48 ¹ Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у редакції проєкту Закону передбачається, що Комісія вносить до Реєстру УМІ інформацію про видання державного сертифіката не пізніше наступного дня після встановлення результатів іспиту. Комісія вносить до Реєстру УМІ інформацію про анулювання державного сертифіката не пізніше ніж на п'ятий робочий день після отримання рішення суду про анулювання державного сертифіката, яке набрало законної сили	Наведені положення проєкту Закону в частині внесення інформації до Реєстру Комісією (Національною комісією зі стандартів державної мови як центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом) не враховують вимог Закону України «Про публічні електронні реєстри» з огляду на таке. Частиною першою статті 15 цього Закону встановлено, що публічними реєстраторами можуть бути громадяни України, які відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним нормативно-правовим актом, згідно з яким створено відповідний реєстр, та перебувають у трудових відносинах з держателем, адміністратором або є фізичними особами – підприємцями чи суб'єктами незалежної професійної діяльності, а також інші особи, які відповідно до законодавства наділені повноваженнями на здійснення реєстраційних дій. Згідно з абзацом другим частини першої	Проект Закону потребує доопрацювання з метою приведення у відповідність до вимог Закону України «Про публічні електронні реєстри»

		статті 28 зазначеного Закону інформація про об'єкти реєстрів вноситься до реєстрів публічними реєстраторами на підставі створених створювачами електронних документів або здійснюючи свої повноваження, передбачені цим Законом або законом, згідно з яким створено відповідний реєстр, а у випадку, зазначеному в абзаці другому частини першої статті 20 цього Закону, також відповідно до інших встановлених законами, згідно з якими створено відповідні реєстри, форм та способів створення реєстрової інформації. Враховуючи наведені норми Закону, внесення інформації про об'єкт реєстрів здійснює публічний реєстратор, яким, як правило, є посадова особа центрального органу виконавчої влади, а не сам центральний орган виконавчої влади	
6 (1.7)	Частиною сімнадцятою статті 48 ¹ Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у редакції проекту Закону передбачається, що оброблення та захист інформації Реєстру УМІ здійснюються відповідно до Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах»	До проекту Закону в частині застосування формулювання «оброблення та захист інформації реєстру» варто зазначити, що відповідно до пункту 16 частини другої статті 26 Закону України «Про публічні електронні реєстри» стосовно відповідного реєстру мають визначатися вимоги до обробки та захисту персональних даних, інших реєстрових даних та інформації	Проект Закону потребує відповідного доопрацювання
7 (1.16)	Проект Закону містить слова «відкритої <i>інформації</i> », що міститься в Реєстрі УМІ», «відкритих <i>даних</i> , що містяться в Реєстрі УМІ»	Відповідно до вимог нормопроєктувальної техніки проєкт акта повинен відповідати такій вимозі, як точність та уніфікованість термінології	Проект Закону потребує доопрацювання
8 (1.17)	Пункт 4 розділу I проекту Закону в частині внесення змін до Закону України «Про освіту», виключивши абзац двадцять дев'ятий частини першої статті 64 вказаного Закону	Згідно з вимогами нормопроєктувальної техніки, якщо зміна вноситься до однієї статті закону, вона викладається в одному абзаці	Проект Закону потребує доопрацювання

Оцінка відповідності проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури визначення рівня володіння українською мовою» принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

Підсумкова оцінка: відповідний.

Критерії оцінки:

1	<i>Проект акта законодавства:</i>	
1.1	відповідає міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та резолюціям міжнародних конференцій, міжнародних організацій, її органів	так
1.2	відповідає національному законодавству України у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	так
1.3	внаслідок прийняття нормативно-правового акта неможливе в короткостроковій або довгостроковій перспективі погіршення/послаблення захисту прав жінок/чоловіків	так
1.4	при підготовці проєкту акта законодавства зібрані та проаналізовані дані з розбивкою за статтю та віком	—
1.5	при підготовці проєкту акта законодавства визначені та враховані потреби жінок і чоловіків, хлопчиків та дівчаток	—
1.6	не містить положень прямої або непрямої дискримінації, підбурювання або утиску на основі статі особи або групи осіб	так
1.7	забезпечує збалансовану участь та рівні можливості для жінок і чоловіків різних груп у виборчому процесі, прийнятті рішень на всіх рівнях, представленості у державних органах та органах місцевого самоврядування, політичній чи громадській діяльності	так
1.8	не містить положень, які можуть призвести до обмеження прав або можливостей жінок або чоловіків у соціально-економічній сфері, доступі до інфраструктури та послуг, зайнятості, праці та одержанні винагороди за неї, у сфері підприємництва та соціального захисту, громадянства, шлюбу, сімейних відносин, материнства і батьківства, охорони здоров'я тощо	так
1.9	позитивні дії мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної/фактичної нерівності у можливостях жінок і чоловіків щодо реалізації прав і свобод	так

**Оцінка відповідності проєкту міжнародного договору України,
який пропонується схвалити (підписати) згідно з проєктом акта
законодавства, Конституції та законам України**

Підсумкова оцінка: проєкт Закону не є проєктом акта законодавства, яким пропонується схвалення (підписання) проєкту міжнародного договору України.

Критерії оцінки:

1	<i>Проект міжнародного договору України відповідає Конституції України</i>	
2	<i>Проект міжнародного договору України відповідає законам України</i>	
3	<i>Інше</i>	